

Herinvoering van de basisbeurs (II)

Het kabinet Rutte-IV wil volgend jaar opnieuw de basisbeurs binnen het hoger onderwijs invoeren. Op de website [Internetconsultatie.nl](http://internetconsultatie.nl) heeft onderwijsminister Robbert Dijkgraaf aangekondigd wat studenten maandelijks mogen verwachten:¹ 109,90 euro voor thuiswonenden en € 273,90 voor uitwonenden (zie tabel 9). Dat lijkt een leuk bedragje, maar dat wil niet zeggen dat deze uitkering ook waardevast is. In de afgelopen decennia is het vertrouwen van de studenten ernstig ondermijnd.

I. Het 'maandelijks normbudget' voor de studiefinanciering. Weliswaar wordt het normbudget jaarlijks aangepast aan de ontwikkeling van de consumentenprijsindex, maar daarmee is niet gezegd dat de hoogte van de basisbeurs meestijgt. De minister kan namelijk schuiven tussen de drie componenten van het normbudget: 1. toegestane basislening; 2. basisbeurs; en 3. maximale aanvullende beurs (= veronderstelde ouderlijke bijdrage = toegestane aanvullende lening). Bovendien kan de indexerings van het normbudget door de wetgever worden opgeschort (zoals de studenten in de jaren 2010 hebben onderzocht).

II. Het totale maandelijks studentenbudget (zie tabellen 1 t/m 8). Het maandelijks normbudget is bedoeld als bijdrage van de overheid in de kosten van levensonderhoud (inclusief de variabele studiekosten). Maar het totale studentenbudget omvat nog twee andere posten: 4. het jaarlijkse collegegeld (financierbaar door het opnemen van een 'collegegeldkrediet'); en 5. de studentenreisvoorziening (een beurs-in-natura). Het collegegeld is in de afgelopen decennia veel harder gestegen dan de consumentenprijsindex. In absolute bedragen was de maandelijks basisbeurs voor uitwonenden in 2015 nagenoeg even hoog als die in 1991, maar het maandelijks collegegeld steeg van € 69,92 (1/9/1991) naar € 162,58 (1/9/2015). Dat is een stijging van 233%.

III. Krimpflatie: de verkorting van de uitkeringsduur. Als het om bezuinigen gaat, heeft de overheid nog méér pijn op z'n boeg. In 1996 is de uitkeringsduur van de basisbeurs verkort: het vijfde uitloopjaar voor een vierjarige studie werd geschrapt. Dat was een zware tegenslag, want veel studenten lopen studievertraging op, ook al zouden ze zich ten volle inzetten om het jaarprogramma te doorlopen. De gemiddelde student heeft officieel 42 studieweken van 40 uur nodig om het programma bij te benen. Maar studenten die wekelijks méér uren nodig hebben, lopen al gauw ernstige studievertraging op, zeker als de onderwijs- en tentamenvoorzieningen te weinig zijn afgestemd op hun studietempo. Een ander voorbeeld van krimpflatie is dat de uitkeringsduur van de studentenreisvoorziening (de OV-studentenkaart) in de loop der jaren is bekort van zeven naar vijf jaar en dat de daaraan verbonden reisrechten zijn uitgehold.

IV. Fiscale weglek is afgestopt. De wetgever gaat ervan uit dat de ouders een financiële bijdrage leveren aan de opleiding van hun meerderjarige kinderen. Maar zolang deze recht hebben op Haagse studiefinanciering (uitkeringen, leningen of de studentenreisvoorziening in natura), kunnen ouders hun financiële bijdrage niet als aftrekpost in hun belastingaangifte opvoeren.

V. Een beter plan (zie tabel 10). Het is langzamerhand niet meer te verdedigen dat de jaarlijkse stijging van de basisbeurs achterblijft bij de jaarlijkse stijging van het collegegeld. Het wordt tijd dat het normbudget voor de studiefinanciering als volgt wordt ingericht: 1. Calculeer het collegegeld (en het collegegeldkrediet) per maand; 2. Verhoog de toegestane basislening met het (dekkende) collegegeldkrediet; 3. Geef thuis- en uitwonende studenten niet alleen een aanvullende beurs van dezelfde hoogte (zoals nu al het geval is) maar geef hun ook dezelfde basisbeurs; 4. Maak die basisbeurs even hoog als het verschuldigde collegegeld; 5. En maak de hoogte van prestatiebeurs en collegegeld waardevast, door deze te indexeren op de consumentenprijsindex.

Wes Holleman
weblog onderwijs 8-5-2022
<http://www.onderwijsethiek.nl>

>>> Tabellen 1 t/m 10 >>>

¹ <https://internetconsultatie.nl/basisbeurs/b1>

Tabel 1. Inkomsten en uitgaven van fictieve uitwonende studenten Bedrijfskunde (W.O.) die in vijf jaar (dus met één jaar studievertraging) hun masterdiploma haalden

<i>Jaar van aankomst en verblijfsperiode (jaar 1 t/m 5)</i>	<i>Verschuldigd collegegeld (€)</i>	<i>Verschuldigd collegegeld (%)</i>	<i>Ontvangen uitwonende basisbeurs (%)</i>	<i>Ontvangen uitwonende basisbeurs (€)</i>
Student A: 1/9/1991 t/m 31/8/1996	4.651 (5 jaar)	100 %	100%	15.188,04 (5 jaar)
Student B: 1/9/1996 t/m 31/8/2001	6.087 (5 jaar)	130,88 %	61,95%	9.408,80 (4 jaar)
Student C: 1/9/2001 t/m 31/8/2006	7.143 (5 jaar)	153,58 %	69,85 %	10.609,36 (4 jaar)
Student D: 1/9/2006 t/m 31/8/2011	7.914 (5 jaar)	179,16 %	81,80 %	12.424,48 (4 jaar)
Student E: 1/9/2011 t/m 31/8/2016	9.176 (5 jaar)	197,29 %	86,21 %	13.093,32 (4 jaar)
Student F: 1/9/2016 t/m 31/8/2021	10.276 (5 jaar)	229,94 %	zero %	nihil (sinds 1/9/2015)

Tabel 2. Brongegevens bij Tabel 1: Student A (studieloopbaan van 1/9/1991 tot 31/8/1996)

<i>start van studiejaar</i>	<i>collegegeld per studiejaar (€)</i>	<i>uitkeringsduur van basisbeurs</i>	<i>basisbeurs uitwonend per studiejaar (€)</i>	<i>basisbeurs uitwonend per maand (€)</i>	<i>basisbeurs start van kalenderjaar</i>
		5 jaar		287,02	1/1/1991
1/9/1991	839		1148,08 2051,12	256,39	1/1/1992
1/9/1992	885		1025,56 2069,20	258,65	1/1/1993
1/9/1993	930		1034,60 2069,20	258,65	1/1/1994
1/9/1994	976		1034,60 2032,96	254,12	1/1/1995
1/9/1995	1021		1016,48 1706,24	213,28	1/1/1996
Totaal	4651		15188,04		

Tabel 3. Brongegevens bij Tabel 1: Student B (studieloopbaan van 1/9/1996 tot 31/8/2001)

<i>start van studiejaar</i>	<i>collegegeld per studiejaar (€)</i>	<i>uitkeringsduur van basisbeurs</i>	<i>basisbeurs uitwonend per studiejaar (€)</i>	<i>basisbeurs uitwonend per maand (€)</i>	<i>basisbeurs start van kalenderjaar</i>
		4 jaar		213,28	1/1/1996
1/9/1996	1089		0853,12 1542,88	192,86	1/1/1997
1/9/1997	1168		0771,44 1542,88	192,86	1/1/1998
1/9/1998	1248		0771,44 1542,88	192,86	1/1/1999
1/9/1999	1278		0771,44 1612,72	201,59	1/1/2000
1/9/2000	1304			205,97	1/1/2001
Totaal	6087		9408,80		

Tabel 4. Brongegevens bij Tabel 1: Student C (studieloopbaan van 1/9/2001 tot 31/8/2006)

<i>start van studiejaar</i>	<i>collegegeld per studiejaar (€)</i>	<i>uitkeringsduur van basisbeurs</i>	<i>basisbeurs uitwonend per studiejaar (€)</i>	<i>basisbeurs uitwonend per maand (€)</i>	<i>basisbeurs start van kalenderjaar</i>
		4 jaar		205,97	1/1/2001
1/9/2001	1330		0823,88 1688,72	211,09	1/1/2002
1/9/2002	1396		0844,36 1766,24	220,78	1/1/2003
1/9/2003	1445		0883,12 1825,60	228,20	1/1/2004
1/9/2004	1476		0912,80 1864,64	233,08	1/1/2005
1/9/2005	1496			248,48	1/1/2006
Totaal	7143		10609,36		

Tabel 5. Brongegevens bij Tabel 1: Student D (studieloopbaan van 1/9/2006 tot 31/8/2011)

<i>start van studiejaar</i>	<i>collegegeld per studiejaar (€)</i>	<i>uitkeringsduur van basisbeurs</i>	<i>basisbeurs uitwonend per studiejaar (€)</i>	<i>basisbeurs uitwonend per maand (€)</i>	<i>basisbeurs start van kalenderjaar</i>
		4 jaar		248,48	1/1/2006
1/9/2006	1519		0993,92 2021,84	252,73	1/1/2007
1/9/2007	1538		1010,92 2045,12	255,64	1/1/2008
1/9/2008	1565		1022,56 2078,08	259,76	1/1/2009
1/9/2009	1620		1039,04 2129,84	266,23	1/1/2010
1/9/2010	1672			266,23	1/1/2011
Totaal	7914		12424,48		

Tabel 6. Brongegevens bij Tabel 1: Student E (studieloopbaan van 1/9/2011 tot 31/8/2016)

<i>start van studiejaar</i>	<i>collegegeld per studiejaar (€)</i>	<i>uitkeringsduur van basisbeurs</i>	<i>basisbeurs uitwonend per studiejaar (€)</i>	<i>basisbeurs uitwonend per maand (€)</i>	<i>basisbeurs start van kalenderjaar</i>
		4 jaar		266,23	1/1/2011
1/9/2011	1713		1064,92 2129,84	266,23	1/1/2012
1/9/2012	1771		1064,92 2129,84	266,23	1/1/2013
1/9/2013	1835		1064,92 2233,12	279,14	1/1/2014
1/9/2014	1906		1116,56 2289,20	286,15	1/1/2015
1/9/2015	1951			nihil	n.v.t.
Totaal	9176		13093,32		

Tabel 7. Brongegevens bij Tabel 1: Student F (studieloopbaan van 1/9/2016 tot 31/8/2021)

<i>start van studiejaar</i>	<i>collegegeld per studiejaar (€)</i>	<i>uitkeringsduur van basisbeurs</i>	<i>basisbeurs uitwonend per studiejaar (€)</i>	<i>basisbeurs uitwonend per maand (€)</i>	<i>basisbeurs start van kalenderjaar</i>
		nul jaar			
1/9/2016	1984			nihil	n.v.t.
1/9/2017	2006			nihil	n.v.t.
1/9/2018	2060			nihil	n.v.t.
1/9/2019	2083			nihil	n.v.t.
1/9/2020	2143			nihil	n.v.t.
Totaal	10276				

Tabel 8. Prognose betreffende een vijfjarige studieloopbaan van 1/9/2021 tot 31/8/2026

<i>start van studiejaar</i>	<i>wettelijk collegegeld (€)</i>	<i>uitkeringsduur van basisbeurs</i>	<i>basisbeurs thuiswonend (€)</i>	<i>basisbeurs uitwonend (€)</i>	<i>aanvullende beurs (thuis- en uitwonend, maximaal €)</i>
		in principe 4 jaar			
1/9/2021 *)	180,66/mnd 2.168/jaar		nihil	nihil	
1/9/2022 *)	184,08/mnd 2.209/jaar		nihil	nihil	
1/9/2023 **)	187,50/mnd? 2.250/jaar?		109,90/mnd? 1.318,80/jaar?	273,90/mnd? 3.286,80/jaar?	401,34/mnd? 4.816,08/jaar?
1/9/2024	?		?	?	?
1/9/2025	?		?	?	?
Totaal					

*) Bij eerstejaarsstudenten werd het verschuldigde wettelijk collegegeld gehalveerd. In verband met de coronacrisis geldt dat in het studiejaar 2021-2022 eveneens voor de overige studenten.

**) Het collegegeld 1923-1924 is nog niet bekend; het wordt juni 2022 gepubliceerd. Het voorontwerp d.d. 22/4/2022 van de wet voor de herinvoering van de basisbeurs (<https://www.internetconsultatie.nl/basisbeurs/b1>) noemt als invoeringsdatum: het studiejaar 2023-2024. Wat de thuiswonende basisbeurs, de uitwonende basisbeurs en de inkomensafhankelijke aanvullende beurs betreft, worden in het voorontwerp drie maandbedragen genoemd (opgenomen in bovenstaande tabel), maar deze zijn gebaseerd op het prijspeil van 2022 (zie tabel 9). Als alle plannen doorgang vinden, zullen ze dus met ingang van 1/9/2023 (en wederom per 1/1/2024) worden verhoogd. De drie hierboven opgenomen jaarbedragen (twaalf maal het maandbedrag uit 2022) zullen dus eveneens hoger uitvallen.

Tabel 9. Herinvoering basisbeurs in 2023: voorgenomen normbudget van H.O.-studenten (prijspeil 2022) *)

	thuiswonend per maand	uitwonend per maand
Basisbeurs (rentedragende prestatiebeurs P1, gedurende in principe 4 jaar), eventueel te vervangen door ouderlijke bijdrage en/of eigen arbeidsinkomen en/of rentedragende lening L1	109,90	273,90
Aanvullende beurs (rentedragende prestatiebeurs P2, gedurende in principe 4 jaar) en/of ouderlijke bijdrage en/of eigen arbeidsinkomen en/of rentedragende lening L2	401,34	401,34
Basislening (rentedragende lening L3), eventueel te vervangen door ouderlijke bijdrage en/of eigen arbeidsinkomen	257,63	257,63
SUBTOTAAL: normbedrag voor de kosten van levensonderhoud van H.O.-studenten, d.w.z. exclusief collegegeld doch inclusief overige studiekosten	768,87	932,87
Collegegeldkrediet t.b.v. wettelijk collegegeld 20212-22 (rentedragende lening L4), eventueel te vervangen door ouderlijke bijdrage en/of eigen arbeidsinkomen	180,66	180,66
Reisrechten uit "gratis" reisvoorziening (rentedragende prestatiebeurs P3, in natura)	p.m.	p.m.
TOTAAL: maandbudget van H.O.-studenten (WSF 2000, art. 3.3)	949,53	1.113,53

*) Zie ook de *huidige* Regeling normen WSF 2000 etc. (<https://wetten.overheid.nl/BWBR0035939/2022-01-01>)

Tabel 10. Herinvoering basisbeurs in 2023: alternatief normbudget van H.O.-studenten (prijspeil 2022)

	thuiswonend per maand	uitwonend per maand
Basisbeurs (rentedragende prestatiebeurs P1, gedurende in principe 4 jaar), eventueel te vervangen door ouderlijke bijdrage en/of eigen arbeidsinkomen en/of rentedragende lening L1	180,66	180,66
Aanvullende beurs (rentedragende prestatiebeurs P2, gedurende in principe 4 jaar) en/of ouderlijke bijdrage en/of eigen arbeidsinkomen en/of rentedragende lening L2	401,34	401,34
Basislening (rentedragende lening L3), eventueel te vervangen door ouderlijke bijdrage en/of eigen arbeidsinkomen	186,87	350,87
Collegegeldkrediet t.b.v. wettelijk collegegeld 20212-22 (rentedragende lening L4), eventueel te vervangen door ouderlijke bijdrage en/of eigen arbeidsinkomen	180,66	180,66
SUBTOTAAL: normbedrag voor de kosten van levensonderhoud van H.O.-studenten (inclusief collegegeld en overige studiekosten)	949,53	1.113,53
Reisrechten uit "gratis" reisvoorziening (rentedragende prestatiebeurs P3, in natura)	p.m.	p.m.
TOTAAL: maandbudget van H.O.-studenten (WSF 2000, art. 3.3)	949,53	1.113,53